Yurt dışı tez danışmanın

8D02205 – Arkeoloji ve Etnoloji bölümünün doktora öğrencisi Moldakhmet Arkhad Aitjanulı'nın Felsefe Doktoru (PhD) derecesini almak için hazırladığı "Sırderya'nın aşağı kesimlerindeki Altın Orda döneminin şehirleri: Kışkala materyallerine göre" konulu tez çalışmasına ilişkin

GÖRÜŞÜ

"Sırderya'nın aşağı kesimlerindeki Altın Orda döneminin şehirleri: Kışkala materyallerine göre" konulu tez çalışmasında 13-15.yüzyıllarda Kazakistan topraklarındaki Altın Orda şehirlerinde, doğu Aral denizi kıyısındaki Orta Çağ anıtları ve Barşınkent (Kışkala) şehrinde gerçekleştirilen arkeolojik keşif, kazı ve kapsamlı araştırmalar, Harezm arkeolojik-etnografik kazı çalışmalarının bölgedeki araştırmaları, anıtları tarihlendirilme meselesi ve diğer bilgiler sistematik olarak ele alınmıştır. Çalışmanın içeriği Kazakistan'daki Altın Orda şehirlerinin oluşum ve gelişim sürecini belirlemek için büyük bir fırsat sunmaktadır. Altın Orda dönemi arkeolojisinin araştırılması Kazakistan için en önemli konulardan biridir. Bu nedenle Moldakhmet Arkhad Aitjanulı'nın doktora derecesi (PhD) için hazırladığı tez çalışması büyük önem taşımaktadır.

Doktora öğrencisinin tez çalışmasına bakıldığında, araştırma metodolojisine tamamen hakim olduğu ve özenle çalıştığı görülmektedir. Kazakistan Milli Kütüphanesi ve arşivi, Rusya'daki kütüphaneler ve arşivlerden bir dizi veri tabanı toplamış, düzenlemiş ve biriktirmiş, Arap, Fars, Orta Çağ'daki Avrupalı gezginlerin yazılı belgelerini, Altın Orda düşünürleri ve bilim adamlarının, Harezm arkeolojik ve etnografik kazı çalışmasının materyallerini incelemiştir. Ayrıca yurt içi tez danışmanı M. Eleuov'un önderliğinde Orta Çağ Barşınkent (Kışkala) ve çevresinde yapılan arkeolojik araştırmalar sonucunda yaklaşık 20 Orta Çağ eserini bulmuş (4'ü Altın Orda'ya ait) ve bunları bilim alanına kazandırmıştır.

Tezin ikinci ve üçüncü bölümlerinde Orta Çağ Barşınkent'te (Kışkala) yapılan araştırmalar, anıtların tarihi ve topografik yapısı, bölgesi, konumu, tarihlendirilmesi, kamu binalarının izleri, anıtsal binalar, kentin sulama ve kanalizasyon sistemleri, savunma kaleleri ve hendekleri ile yıkım tarihçesi yer almaktadır. Dolayısıyla tezin ikinci bölümünde Barşınkent'in (Kışkala) ekonomik ve sosyal düzeyi, yaşamına ilişkin yeni veriler sunmuştur.

Сканировано с CamScanner

Tez çalışmasının içeriği, tez öğrencisinin önceden belirlediği hedefi karşılamış ve konuyu ortaya koyabilecek düzeyde oluşturulmuştur. Bölümler ve alt bölümler birbirine bağlıdır, uyumlu bir şekilde ele alınmıştır. Tez çalışması giriş, üç bölüm, sonuç, kaynakça ve eklerden oluşmaktadır. Araştırmacının yaptığı araştırma ve analizler belirlenen amaç ve hedeflerin çözümüne yöneliktir. Tezin araştırılma ve incelenme düzeyi yüksek, tutarlılık korunmuş, bilimsel sonuçlar açıkça ortaya konulmuştur ve araştırmanın amaç ve hedeflerine uygundur. Her bilimsel sonuç teorik ve pratik çerçeveye dayanmaktadır. Bu nedenle Moldakhmet Arkhad Aitjanulı'nın "Sırderya'nın aşağı kesimlerindeki Altın Orda döneminin şehirleri: Kışkala materyallerine göre" konulu tezi felsefe) derecesinin verilmesine ilişkin şartlara uygun olarak yazılmış özgün çalışmadır.

Doktora tez savunma sınavına girmesi tarafımca uygun görülmüştür. 15.10.2024

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi,

Arkeoloji Bölümü

Prof. Dr. Atakan AKÇAY

Prof. Dr. Atakan AKÇAY
Dekan Yardımcısı

Сканировано с CamScanner

Шетелдік ғылыми кеңесшінің

Молдахмет Архад Айтжанұлының 8D02205 – Археология және этнология мамандығы бойынша философия докторы (PhD) алу үшін дайындаған «Сырдың төменгі ағысындағы Алтын Орда дәуірінің қалалары: Қышқала материалдары бойынша» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына

ПІКІРІ

«Сырдария өзенінің төменгі ағысындағы Алтын Орда дәуірінің қалалры: Қышқала материалдары бойынша» тақырыбындағы диссертациялық жұмысында, XIII – XV гг. Қазақстан территориясындағы алтынордалық қалалар, шығыс Арал теңізі жағалауындағы ортағасырлық ескеркіштер мен Баршынкент (Қышқала) қаласында жүргізілген археологиялық барлау, қазба, кешенді зерттеу жұмыстары, Хорезм археологиялық-этнографиялық экспедициясының өлкедегі атқарған зерттеулері, ескерткіштерді мерзімдеу мәселесі және т.б мәліметтер жүйелі түрде қамтылған. Жұмыстың мазмұны Қазақстандағы алтынорда қалаларының қалыптасуы мен даму үрдісін айқындауға мол мүмкіндік береді. Қазақстан үшін Алтын Орда дәуірі археологиясын зерттеуөте өзекті мәселелердің бірі. Сондықтан, диссертант Молдахмет Архад Айтжанұлы философия докторы PhD дәрежесін алу үшін дайындалған диссертация жұмысының маңыыз жоғары.

Диссертанттың жұмысына қарағанда, ол зерттеу әдіснамасын толықтай меңгергендігі және тыңғылықты жұмыс жүргізгендігі байқалады. Ол, Қазақстанның Ұлттық кітапханасы мен мұрғатында, Ресей Федерациясындағы кітапханалар мен мұрағат қорларынан біршама мәліметтер базасын жинақтап, өндеп, жүйелеп, араб-парсы, ортағасырлардағы европалық саяхатшылардың жазба құжаттарын, алтынордалық ойшылдар мен ғалымдардың, Хорезм археологиялық-этнографиялық экспедициясы материалдарын зерделеп шыққан. Сонымен қатар диссертант отандық кеңесшісі М. Елеуовтың жетекшілігі мен ортағасырлық Баршынкент (Қышкала) және оның төңірегінде жүргізген археологиялық зерттеу жұмыстары нәтижесінде 20 ға жуық ортағасырлық ескерткіштерді (оның ішінде 4 -і алтынорадық) іздеп тауып, ғылыми айналымға енгізген.

Ортағасырлық Баршынкентте (Қышқалада) жүргізлігеп зерттеулер диссертациялық жұмыстың екін және үшінші тарауларында, ескерткіштің тарихи-топографиялық құрылымы, алп жатқан аумағы, орналасқан жері, мерзімделуі, қоғамдық ғимараттыардың іздері мен мемориалдық құрылыстар, қаланы суландыру және кәріз жүйелері, қорғаныс қамалы мен оры, бұзылу тарихы қамтылған. Сондай-ақ диссертант екінші тарауда Баршынкенттің (Қышқаланың) экономикалық деңгейіне, тұрымыстық әлеуметтік өміріне, шаруашылығына қатысты тың деректерді жариялаған.

Зерттеу жұмысының мазмұны диссертанттың алдын ала қойған талабына сай, әрі тақырыптың мағанасын ашатындай деңгейде құрылған.

Сканировано с CamScanner

Тараулары мен тараушалары бір-бірімен тығыз байланысты әрі үйлесімді жасақталған. Диссетрациялық жұмыс кірісpeden, 3 тараудан, қорытынды және пайдаланған әдебиеттер тізімі мен қосымшалардан тұрады. Ізденуші диссертанттың жүргізген сараптау және талдау жұмыстары қойылған мақсат пен міндеттерді шешуге бағытталған.

Диссертацияның зерттелу және орындалу деңгейі жоғары, жүйелілік ұстанымы сақталған, ғылыми нәтижелері нақты тұжырымдалған және олар зерттеудің мақсаты мен міндеттеріне сай келеді. Әрбір ғылыми нәтиже теориялық, практикалық қисынға негізделген. Сондықтан Молдахмет Архад Айтжанұлының «Сырдария өзенінің төменгі ағысындағы Алтын Орда дәуірі қалалары: Қышқала материалдары бойынша» тақырыбындағы диссертациялық жұмыс философия докторы (PhD) дәрежесін беру талабына сай жазылған, дербес, толық аяталған еңбек.

Диссертациялық жұмысты қорғауға ұсынамын. 15.10. 2024 ж.

Анкара Қажы Байрам вели университеті,
Аръеология кафедрасының доценті, PhD Атакан Акчай

/ мөрі бар/ /қолы бар/

Сканировано с CamScanner